

АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗОЛОТИСТОЇ КАРТОПЛЯНОЇ НЕМАТОДИ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ

Картопля є важливою продовольчою, кормовою та технічною культурою. Її вирощують у 130 країнах світу на площі 18 - 20 млн. га. Основними регіонами, на частку яких припадає понад 80% світового виробництва картоплі є Азія і Європа. В Україні площа посівів картоплі становить 1,4 млн га., 60% вирощують на Поліссі, 30% у Лісостепі, решта припадає на Степ. Середня врожайність культури становить 115 ц/га., що в два рази нижче потенційної можливості в умовах України і в 3-4 рази нижче, ніж одержують в країнах з розвинутим картоплярством. У процесі вирощування картоплі наші овочівники дуже часто стикаються із низкою проблем, однією з яких є пошкодження рослин шкідниками та хворобами, що призводить до значних збитків сільському господарству держави. Так, наприклад, втрати врожаю картоплі від вірусних, грибкових, бактеріальних і інших хвороб складають 30-40%, а втрати при її зберіганні – 20-30%.

Однією з таких хвороб є золотиста картопляна нематода (лат. *Globodera rostochiensis* (Wollenweber)). Її батьківщиною є Південна Америка. В Україну на територію Одеської області вона була завезена в 1961 році. Картопляна нематода розвивається в коренях рослини-господаря. Хвора рослина утворює не чисельні слабкі стебла, які дуже скоро жовтіють. В коренях картоплі утворюється дуже мало бульб, які здебільшого є дрібні, а інколи і зовсім відсутні. Втрати врожаю можуть складати 30-80%. Наявність в 1 грамі ґрунту 20 яєць нематоди, може привести до втрати 2 тонн картоплі з гектара. Самки цього мікроскопічного черв'яка можуть зимувати у формі цисти та залишатись у ґрунті життєздатними до 20 років, паразитуючи не лише на коріннях картоплі а і інших рослин з родини пасльонових (томати, баклажани тощо). Найбільшу шкоду золотиста картопляна нематода завдає на полях та на присадибних ділянках де картопля здебільшого вирощується без сівозмін, або там де сівозмін недостатня і вирощування картоплі відбувається на другий-третій рік на попередньому місці. Золотиста картопляна нематода розповсюджується в основному в стадії цист, які прилипають до предметів, які стикаються із зараженим ґрунтом. Ці цисти зазвичай переносяться із садивним матеріалом, ґрунтом, що є на бульбах, сільськогосподарською технікою, дощовою водою тощо [1].

Так, станом на 2006 рік площа зараження золотистою картопляною нематодою становила 5453,06 га в 14 областях України. У 2015 р вона була виявлена в 17 областях загальною площею 5017,1 га. В 2017 році золотиста картопляна нематода вже була виявлена у 18 областях загальною площею 4474,0672 га. Станом на 2020 рік площа зараження становить 4401,4508 га в 18 областях України [1]. Щоразу площу заражень золотистою картопляною нематодою вдавалось зменшити на рахунок впровадження сівозмін та інших фітосанітарних заходів. На території Львівській області [2] вогнище цієї хвороби вперше було виявлено 1968 р. Станом на 31.12.2015 року вона була зареєстрована в 3 районах області (в Турківському, Кам'янка-Бузькому та Миколаївському районах), загальною площею зараження 42,019 га. Станом на 31.12.2020 року вона була виявлена в тих же 3 районах області, але загальною площею 87,75 га. Однією з причин збільшення площі зараження є посів насінневої картоплі з Польщі, Білорусії, Прибалтики де вона була широко розповсюджена. Для того щоб не допустити розповсюдження цієї карантинної хвороби в інших областях України та територією Львівщини необхідно дотримуватись чітких фітосанітарних заходів, таких як сівозміни (посів озимих зернових, зернобобових та багаторічних трав), внесення органічних та мінеральних добрив, які не лише позитивно впливають на ріст картоплі, а і зменшують популяцію нематод, а також за рахунок використання здорового насінневого матеріалу та нематодостійких сортів картоплі (Белароса, Санте, Слов'янка тощо).

Список використаної літератури:

1. Дослідження динаміки поширення золотистої картопляної нематоди в Україні та окремих чинників її регулювання [Електронний ресурс]. Адреса ресурсу: <http://forestry.vsau.org/storage/articles/May2020/vgilOiHDmYQ1O8Lcv5d8.pdf>
2. Головне управління Держпродспоживслужби у Львівській області. [Електронний ресурс]. Адреса ресурсу: <https://lvivdpss.gov.ua/upravlinnya/upravlinnya-fitosanitarnoji-bezpeky/rozporiadzhennia-po-karantynnym-zonam-l-vivs-koi-oblasti/zolotysta-kartopliana-nematoda/>